

Một số giải pháp về công tác quản lý thông tin thư viện tại Thư viện khoa Du lịch Đại học Huế

THỨ BA, 01 THÁNG 3 2011 07:00THƯ VIỆN

Trong bối cảnh nền giáo dục nước ta ngày càng chuyển mình đổi mới phương thức đào tạo, đào tạo từ niên chế sang đào tạo tín chỉ thì vai trò thư viện các trường Đại học càng đặc biệt quan trọng và đòi hỏi phải đổi mới các hoạt động thư viện để phục vụ mục tiêu này. Đây là một thách thức lớn đối với một số thư viện thuộc các cơ sở Đào tạo đại học mới bắt đầu hoạt động. Do vậy, chúng tôi muốn chia sẻ những ý tưởng, những kết quả của một số giải pháp ban đầu trong việc ứng dụng công nghệ thông tin vào công tác xây dựng và phát triển thư viện của những cơ sở đào tạo đại học mới được thành lập, cụ thể là Thư viện khoa Du lịch Đại học Huế.

Quan điểm, chiến lược:

Thư viện khoa Du lịch được thành lập trên quan điểm hiện đại và sử dụng công nghệ mới, tạo điều kiện truy hồi thông tin một cách dễ dàng cũng như đáp ứng nhu cầu thông tin của mọi đối tượng sử dụng. Chính vì lẽ đó thư viện đã hoạch định một chiến lược ngắn hạn mang tính đặc thù riêng để giải quyết những yêu cầu đặt ra trước mắt với quan điểm “đi tắt đón đầu”, bằng cách luôn học hỏi, đúc rút kinh nghiệm từ các thư viện đi trước, tìm tòi nghiên cứu ứng dụng những thành tựu của công nghệ thông tin cũng như những chuẩn nghiệp vụ quốc tế vào mọi hoạt động thư viện.

Chiến lược phát triển được tiến hành từ năm 2010 đến 2015 với mục tiêu xây dựng Thư viện thành một thư viện điện tử, thư viện số đáp ứng nhu cầu góp phần nâng cao chất lượng đào tạo tại Khoa Du lịch. Bao gồm 3 bước sau:

1. Triển khai hệ thống quản lý thư viện và dịch vụ bạn đọc
2. Xây dựng hệ thống thông tin điện tử
3. Sau khi thực hiện được hai bước trên, bằng việc làm cụ thể nhằm chứng minh hiệu quả thiết thực do việc ứng dụng CNTT đem lại. Từ đó có thể thuyết trình xin đầu tư dự án xây dựng cơ sở hạ tầng để tiến đến xây dựng hệ thống thư viện điện tử hoàn chỉnh của Thư viện khoa Du lịch.

Trong khuôn khổ của bài viết này chúng tôi muốn tập trung vào chủ đề ứng dụng các phần mềm mã nguồn mở trong việc thực hiện 2 bước đầu tiên của chiến lược đề ra nhằm thực hiện mục tiêu trước mắt là bước đầu xây dựng xây dựng thư viện điện tử, thư viện số, phát triển dịch vụ thông tin làm tiền đề cho sự phát triển lâu dài của Thư viện.

Cũng phải nhấn mạnh rằng, ưu điểm chung của các phần mềm mã nguồn mở là không phải trả tiền bản quyền, nếu nghiên cứu phát triển tốt vẫn hoàn toàn đảm bảo được các bài toán, nhiệm vụ đặt ra cho một thư viện như thư viện Khoa Du lịch, hiện đang ở trong hoàn cảnh còn thiếu kinh phí để mua phần mềm thương mại thích hợp. Các sản phẩm trên phần mềm mã nguồn mở như KOHA, Dspace, Greenstone (nếu được ứng dụng bài bản) vẫn có thể phát triển, đáp ứng tốt yêu cầu phục vụ thông tin và có tính tương thích, khi cần có thể chuyển đổi dễ dàng sang các phần mềm khác.

Một số giải pháp về công tác quản lý thông tin thư viện tại khoa Du lịch

1. Giải pháp ứng dụng phần mềm nguồn mở trong công tác quản lý hoạt động thư viện

KOHA là hệ quản trị thư viện tích hợp (ILS) và là mã nguồn mở đầu tiên trên thế giới. Hiện nay được phát triển bởi cộng đồng những người làm công nghệ thông tin và thư viện. Các tính năng liên tục hoàn thiện và phát triển mở rộng để đáp ứng nhu cầu người dùng. KOHA có đầy đủ tính năng của của một ILS, phù hợp với mọi loại hình thư viện. Phần mềm này bao gồm các phân hệ như: OPAC, biên mục, bổ sung, lưu thông, bạn đọc. Đảm bảo chuẩn quốc tế MARC 21, Z39-50, AAR2, DDC. Do vậy giải pháp phần mềm KOHA là tối ưu trong điều kiện hiện nay của Khoa.

2. Giải pháp xây dựng nguồn học liệu điện tử hướng tới xây dựng thư viện số

Việc chọn lựa công nghệ để tiến hành thực hiện rất quan trọng bởi vì nó là công cụ đắc lực giúp ta thực hiện các công việc trong quy trình tạo lập và vận hành của bộ sưu tập số. Greenstone và Dspace là giải pháp phần mềm nguồn mở mà Thư viện Khoa đã và đang nghiên cứu để đưa vào ứng dụng.

Phần mềm nguồn mở Dspace sẽ giúp cho việc, thu thập, lưu trữ, và bảo quản các sản phẩm trí tuệ của cộng đồng khoa Du lịch hay còn gọi là nguồn “Tài nguyên nội sinh”. Dspace có thể quản lý, chia sẻ nguồn tài “Tài nguyên nội sinh” trên internet như: Đối với tài liệu truy cập hạn chế- luận văn, luận án, nghiên cứu khoa học, báo cáo của sinh viên, (bài viết học thuật, thực tập, bài nghiên cứu). Các tác giả hầu hết là từ giới sinh viên, báo cáo nghiên cứu của cán bộ giảng dạy, của sinh viên cao học; tài liệu truy cập mở là các bài báo, tham luận hội nghị, bình luận, các tác giả hầu hết là giảng viên của Khoa Du lịch.

Greenstone là một bộ phần mềm dùng để xây dựng và phân phối các bộ sưu tập thư viện số. Nó cung cấp một phương pháp mới để tổ chức và xuất bản thông tin trên Internet hoặc trên CD-ROM. Đặc điểm nổi trội của Greenstone là có thể đóng gói và xuất ra đĩa. Do vậy với sự hỗ trợ của thư viện, từng cán bộ giảng dạy và nghiên cứu sử dụng phần mềm nguồn mở Greenstone để xây dựng bộ sưu tập cho chính mình phục vụ cho công tác giảng dạy, nghiên cứu đồng thời đóng góp vào thư viện để làm phong phú Kho tài nguyên học tập.

3. Ứng dụng công nghệ web 2.0 trong việc phát triển dịch vụ thông tin tại thư viện Khoa

Công nghệ thông tin nói chung và internet nói riêng đã và đang phát triển với tốc độ chóng mặt từng ngày, từng giờ, tạo ra những thay đổi mạnh mẽ trong mọi mặt của đời sống xã hội, đặc biệt là những thay đổi cơ bản trong xuất bản và phổ biến thông tin tới công chúng. Trong đó công nghệ web đóng một vai trò chủ yếu trong việc làm phong phú và nâng cao chất lượng các dịch vụ tra cứu trực tuyến của các cơ quan thông tin, thư viện. Tuy nhiên phần lớn các thư viện Đại học của Việt nam chưa tận dụng hết những lợi thế mà công nghệ này mang lại. Với chủ trương đi tắt đón đầu Thư viện Khoa xây dựng chính sách ứng dụng web 2.0 trong việc phát triển hoạt động thông tin thư viện trong cộng đồng Khoa.

4. Xây dựng cổng thông tin thư viện

Xây dựng Cổng thông tin (Portal) cho thư viện Khoa là thực sự cần thiết trong thời điểm hiện nay. Do vậy sau khi tìm hiểu qua một số phần mềm nguồn mở quản trị nội dung như: JBoss Portal, Liferay Portal, Mambo, Zoomla, Drupal, Zope... Trong số các phần mềm này, Zope là phần mềm không chỉ là một hệ quản trị nội dung (CMS) mà còn có nhiều tính năng và linh hoạt nhất.

Zop đảm bảo các điều kiện sau đây:

- Một website đơn giản (truy cập nhanh), có đủ các vùng thông tin cần thiết cho một cơ quan thông tin KH&CN của Sở KH&CN tỉnh/TP;
- Phần tài nguyên thông tin cốt lõi ở đây là các CSDL trong đó có 3 CSDL toàn văn chủ chốt và ít nhất là một CSDL thư mục. Ngoài ra, theo thiết kế của mô hình, ta có thể tổ chức các bản tin điện tử, CSDL đa phương tiện cũng như đưa tin về hoạt động của thư viện thường ngày của cả nước, của địa phương. Đặc biệt, mô hình hệ thống ở đây cho phép tích hợp các phần mềm nguồn mở khác mà thư viện Khoa đã đưa vào ứng dụng thực tế như: KOHA, Dspace, Greenstone.

Kết luận:

Để quản lý tốt và phát triển thư viện không thể thiếu thiết bị và công nghệ. Ứng dụng công nghệ tốt cùng với trang thiết bị hiện đại giúp con người quản lý, khai thác và phát triển hiệu quả vốn tư liệu của thư viện. Thư viện Khoa Du lịch đã và đang cố gắng thực hiện đúng lộ trình đã xây dựng. Theo đúng kế hoạch, hiện nay Thư viện đã và đang triển khai ứng dụng phần mềm mã nguồn mở Dspace vào việc xây dựng thư viện số để phục vụ bạn đọc. Chúng tôi thiết nghĩ thực hiện tốt những giải pháp trên đây là bước đi ban đầu rất cần thiết làm cơ sở cho việc xây dựng thư viện điện tử hoàn chỉnh của một đơn vị mới thành lập, đây là một động thái tích cực để tạo nên chất lượng phục vụ hiệu quả nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và nghiên cứu trong môi trường Đại học.

CV.Nguyễn Thị Bích Ngọc